

בית יוסף יורה דעה סימן רא

ל (ב) כתב המרדכי בסוף פרק במה טומנין (שבת סי' שלב) כא שרבינו שמריה הורה שהטובל בשלג שאינו מפורש ומחזיק ארבעים סאה שעלתה לו טבילה מדתנן (פ"ו מ"א) השלג וברד מעלין את המקוה ובלא הופשרו היא דאי בהופשרו פשיטא דהוי כמו שאר מים וה"ר אליעזר (מביה"ס) מפרש מתניתין בשוהופשרו והא קא משמע לן דאין דין שאובין עליהם וגם רבינו שמחה התיר בתחלתו ולבסוף חזר בו כי אי אפשר שכל השלג העולה למ' סאה יגע בבשרה ועוד דאמרין (חולין לא:) אין מטבילין בכיפין עכ"ל.

בית יוסף סימן

3) (ב) ובה יסמני דעם רבנו שמחה ס' שאין מובלגן בשלג סאה כופער משום שא"ל שכל השלג השולל למים יגע בכשרו ועוד דאמרין שאין מטבילין בכיפין, ומהו כ"י הא אין לר"ך שכל מי מים יגע בכשרה, גם משי"כ שאין מטבילין בכיפין אין ענין לבא"ן דהתם שא"ל שסכפין שומדן באור אבל הכא שסלג בקרקע ועליו שלג אחר וכן עד כמה אמות גבוה מאי שא"ל דמיון דכ"יפין איכא הכא הא לא דמיא אלא לים או לגביכס העמוקים שמובלגן במים העליונים או שהחמונים ועל נמי דכ"יפין עכ"ל כ"י סי' ר"א ה"ל ואמרתי על פי המבאר במד' (י"ז א') שלג נפמח מקלפו לא נפמח כולו ועירש"י דהוי חבור אלא כל קורט כפי"ע חסוב וא"י טמא אלא מקום מנע טומאה * ירש"י, והאם הא' דטובלין בראשיו, הא מ"מ המים העליונים הם באור

10) ה"י י"ג סימן כה במרדכי כתב: "אמר הגאון שמכסים בשלג שנאמר כי לשלג יאמר הוי ארץ". אמנם נחלקו עליו: "ודברי תימה הם, דהא לא כתיב כי לשלג יאמר עפר ואנן עפר בעיניו כדכתיב בקרא בעפר, ועוד דלא קאמר קרא שהשלג הוא נקרא ארץ אלא שהשי"ת מצוה ואומר לשלג שירד ויהיה בארץ... לכך אני אומר דברים אלו דברי יחיד הם ואין סומכין עליהם" - כך כתב גדולי המורים, ה"בית יוסף".

כתיבת השלג יורה דעה ר"א

(כא) ולא עוד אלא אפילו - עיין בשו"ת תולדות יצחק סי' כ"ד במעשה במקוה שנעשה משלג שהביאו שלג בכלים והשליכו לתוכה ולא נמוח השלג עד שהביאו י"ח עמי"ר מים רותחים בכלים שלמים ושפכו לתוכה ועי"ז נימוח השלג וכתב דלכאורה מקוה כשר הוא דכיון דמותר לטבול בשלג הוי כמו שאר מקוה כשר שיש בו מ' סאה שאין מים שאובים פוסלים בו כדלעיל סעיף ט"ו אכן לפ"מ שפסק הש"ך כדעת הפוסקים לאסור טבילה בשלג אם לא נימוחו א"כ הני שלג הוי כמונחים שם עצים ואבנים והני מים שאובים שנשפך לשם הוי כמו ג' לוגין מים בתחלה שפוסלין המקוה אפילו הוי אח"כ מ' סאה כשרים ולכן המקוה הנ"ל פסולה [וכ"כ בתשובת חתם סופר סי' ר' דלאחר שנתמלא הגומא שלג לא יצוק עליה מים חמין כיון דקי"ל שלג שלא הופשר אין טובלין בו נמצא המים חמין השאובים פוסלין המקוה טרם שנפשו מ' סאה שלג אלא יניחו על הגומא טס ברזל מלובן וגזוזי"ת הרבה ע"ג עד שיופשר השלג ממילא וזולת זה אין להתיר בשום אופן ע"ש עוד שמביא כל השיטות בזה ומסיים מאחר שרוב הפוסקים הגדולים חולקים על הרא"ש ור"ש איך יעלה על הדעת לסמוך באיסור כרת כו' ע"ש עוד בסו"ר רי"ג מזה] ומ"ש עוד שכתב דאף הר"ר שמריה לא התיר לטבול בשלג שלא נמוח אלא בשלג שבבקעה או שירדו למקוה ממילא שלא בידיים אבל אם הביאו שלג בידיים לכ"ע בעינין שיתפשרו עד שיעשו מים ודברי ה"מ"א מלתא באפי נפשיה היא כו' ע"ש:

ה"בית יוסף

15) שו"ת ש"ת כ"כ"כ"כ, ט"ז
16) שו"ת ש"ת כ"כ"כ"כ, ט"ז
17) שו"ת ש"ת כ"כ"כ"כ, ט"ז
18) שו"ת ש"ת כ"כ"כ"כ, ט"ז

19) שו"ת ש"ת כ"כ"כ"כ, ט"ז
20) שו"ת ש"ת כ"כ"כ"כ, ט"ז

19) שולחן ערוך אורח חיים הלכות נטילת ידים סימן קס סעיף יב

טז השלג, והברד, (נו) והכפור, והגליד (פי' המים הנקפים מרוב הקור), (נז) והמלח (נח) אם ריסקן עד שנעשו מים, נוטלין מהם וטובלין בהם, אם יש בהם כשיעור

20) מגן אברהם סימן קס ס"ק טז

טז (טז) השלג - וב"י בי"ד סימן ר"א ס"ו כתב דיש להחמיר שלא לטבול גופו בשלג אם אינו מפורש, ובשעת הדחק מותר לטבול ידיו בשלג אפי' אינו מפורש כיון דנט"י דרבנן עכ"ל בב"י ובש"ע שם ס"ל כתב סתם דמטבילין בשלג משמע אפילו אינו מפורש

21) משנה ברורה סימן קס ס"ק נח

(נח) אם רסקן וכו' - אבל בלאו הכי [ס] אין נוטלין בהן בכלי אבל לטבול הידים בתוכן אם יש בהן כשיעור מקוה מותר בשעת הדחק כשאין לו מים [סא] אף בלא רסקן [סב] ואפילו אם אין השלג מכונס הרבה בבת אחת אלא מונח על פני הארץ ונמוח הרבה כל שיש מ' סאה מחובר יחד טובלין בו ומ"מ נראה דצריך שיהיה עכ"פ כדי לכסות ידיו במקום שתוחבן:

22) שולחן ערוך יורה דעה הלכות מקואות סימן רא

אפילו עשה כל המקוה משלג או כפור או ברד שהביאו סג' בכלי ועשה מהן מקוה, (כב) כשר. הגה: [סד] וכשמשער שיעור המקוה בשלג, עב <מ> ימעך חללו תחילה (ב"י בשם הראב"ד והרא"ש וכ"כ הרמב"ם) ואז מותר לטבול בו כמות שהוא (מרדכי ס"פ במה טומנין בשם ר' שמריה). סה' ויש מחמירין לטבול בכל אלה, עד שנימוחו ונעשו מים (שם במרדכי בשם הר"ר שמחה והר"א מביהם). וטוב להחמיר לכתחלה (ב"י) ועיין בא"ח סימן ק"ס

23) see פ"ב כ"ה

24

יא. לעת הצורך מותר לפנות שלג (ט) מן הרחוב על מנת למנוע החלקת העוברים ושבים שם (נח), והוא שהרחוב לא יהא רשות-הרבים גמורה, וגם הרחוב סלול או מרצף (נח). ומכל מקום, אם אפשר, יעשה כל זה על ידי נכרי (נט), ועל ידו אפשר לפנות שלג אף ברשות-הרבים גמורה שאסור לטלטל בה (ט).

י. לפיכך, מותר לסלק רסיסי זכוכית * (נט), מחט או מסמר (ט) וכל חפץ מוקצה אחר-מן המקום שעלולים רבים להינזק בו (נ"א), אפילו ברחוב וגם במקום שאין בו עירוב, והוא שהרחוב לא יהא רשות-הרבים גמורה (נ"א), ואם זה במקום שלא יגרם נזק לרבים, יש לטלטל את הרסיסים, ואם אפשרי הדבר יטלטל כלאחר-יד, וכדלעיל. וכן מותר לפזר מלח, אפר או חול, אפילו הוא מוקצה (נ"ב), ברחוב שנחכסה קרח או שמן והוא חלק, כדי למנוע החלקת ההולכים שם (נ"ג), והוא שהרחוב סלול או מרצף (נ"א), והמקום הוא לא רשות-הרבים גמורה (ראה

27

הגגם שעי' פיזור המלח על השלג נפטר השלג, עיין סי' שכ סעי' יד ובמ"ב ס"ק מא, דהט"ו והא"ר מקילים, ובני"ד שיש חשש לנזק להחלקת בנ"א, נראה דלכו"ע יש להתיר, ועוד, דעיין סי' שיח במ"ב ס"ק קז, דלעת הצורך יש להתיר אף לכתחילה.

28) פ"ב, פ"ב ס"ו

מה. אסור לעשות כדורי שלג או בובות שלג (ק"ח), אבל השלג עצמו אינו מוקצה, גם אם ירד בשבת (ק"ח).

29

(ק"ח) מהא דרמב"ם פ"ו מה' שבת ה"ו, כל

30

ט בקיצור הלכות, דאית ביה משום דש ובונה, וע"ש סעי' יא, שו"ת באר משה ח"ו סי' ל. אלא דצ"ע מהא דלעיל פ"א הערה מג, דאיסור בונה הוא רק בדברים שרגילים לעשותו לימים הרבה. ושמעתי מהגרש"ז ארערכך זצ"ל, דאולי מפני שאין זה מאכל, אסור לכתחילה. ועיין ספר מנוחה נכונה מלאכת דישה, דאסור גם לזרוק כדורי שלג.

31

ולא ידעתי מקור לאיסור דישה בזה. וקצת יל"ע, דאולי יש לאסור משום סותר. ומהגרש"ז זצ"ל שמעתי, דכמו שמותר לשבור חבית שנרסקו שבריה בזפת, סי' שיד סעי' א, או לפזר גבינה ותאנים מחוברים, עיין לעיל פ"א הערה לב, כ"ש שאין לחשוש בכדור שלג משום סותר, דאינו מתכוון לסתור.

32

(ק"ח) עיין סי' שלח סעי' ח ובמ"ב מן האילנות. ומהגרש"ז ארערכך זצ"ל שמעתי, דהרי ידוע שהשלג נעשה רק סמוך לירידת הגשם על האדמה ולא לפני כן, ונמצא שלא היה כלל מאתמול, ואפ"ה מבואר דאין זה חשיב גולד, ועיין לעיל פ"א הערה יד לענין קרח שנעשה בשבת. ועי' בספר מקור חיים (מבעל החו"י) קיצור הלכות סי' שכ סעי' יא, שאין השלג מוקצה, ובספר

33

טילטולי שבת על ה' מוקצה דף 165, וע"ש בהערה טו מביא שחולקים בזה בעל האג"מ זצ"ל והגרש"ז ארערכך זצ"ל, ועי' שלחן שלמה סי' שי ס"ק כו (ב).

הערה: כדאי לעיין בספר "לאור ההלכה" במאמרו על השלג